NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X. V saboto 2. oktobra (sredojesna) 1852. *List 79.*

Hebrejske melodíje.

Po angleškem L. Byron-a, poslovenil Jeriša.

IX.

Moj duh je mračen.

Moj duh je mračen — strune berž nategni
Sje harfe, k' jo sterpevam še samó;
V glasovje s persti nežnimi posegni,
Ter vej romòn topeči v moje uho.
Ak še v tem serci blaga nada bije,
Le oni glas bo spet izvabil jo:
Ak se v tem oki še solzica krije,
Se ulila, pêči nehala me bo.

A spev zarôti mi globoko, strastno,
Ne vzbujaj sperva zvonkov radosti:
Ker vedi, pevec, jokat' moram slastno,
Scer poči v persih težko serce mí;
Je tuga mrakolična je dojila,
Vzdihalo v brezsni je umolklosti;
Zdaj pa zaklinja je k naj hujšem' sila,
Da poči — ali v pesni se stopí.

Kje naj se hiša zida, in kteri kraj je za hišno podlago nar bolj pripraven?

Govorili smo v 69. listu letašnjih „Novíc" o lastnostih, ktere mora hiša imeti, da je ljudém prijetno in zdravo prebivališe; danes smo se namenili, nekaj od kraja ali prostora za hišno podlago (Baugrund) na kratko povedati.

Kdor si hišo postaviti hoče, naj zbere, če je mogoče, suh in visok kraj, ki je prikladen za suhe kleti, za dobro štirno, za potrebne žlebe in za hišno zidovje sploh. Visok kraj je tudi za tega voljo dober, da ob času povodnji voda hiše ne doseže.

Pred zidanjem je treba na sosedne pohištva se ozreti. Večidel je poprej mnogo razmér in pravíc presoditi in poravnati, kakor na priliko: okna, kap, žlebe itd., o kterih posebne postave govoré.

Ako se hiša na mesto že stoječiga zidišča postaviti, ali med sosedove hiše vverstiti hoče, se vé da tù je treba, s sosedi se prej pogojiti.

Kadar kraj ali zemlja za prihodnjo hišo se preiskuje, naj vselej zveden mož ali poznavec na pomoč se pokliče, ker se o taki preiskavi še skušeni gospodarji velikrat goljufajo, ter pozneje veliko škodo terpé. Naj perva potrebnost dobriga kraja je njegova ravnost. Neravno zemljo še le poravnati, jame zasuti, globine napolniti, močirne kraje posušiti — to sila dela in dnarja potrebuje, ter včasih polovíco, ali še več tistiga kapitala požrè, kteriga je gospodar za sozidanje celiga pohištva bil namenil.

Kraji ali prostori, na ktere se hiše brez posebne umetne naprave sozidati morejo, so pa različni. So namreč sledeči:

1. Skalovina (Felsengrund). Ta je za hišno podlago nar boljši, če je celokupna in terda, in če je nekoliko ravna. Drugači je treba, deloma jo razbiti in z velicimi stroški poravnati, deloma drage podzidja napraviti.

2. Glinjevina (Thonboden). Suha in terda glinjevina je dobra za hišno podlago; če je pa vlažna ali mokra, se na njej sozidana hiša sčasoma nekoliko vsede.

3. Pešenica ali peskovita zemlja (Sandboden), če je njena lega ravna in terda. Nevarno je pa, na sviš hišo postaviti, zlasti če ga je veliko, in kjer ga voda podjeda.

Tudi ilovica, in lapornata ali soldanasta zemlja niste ugodne za hišno podlago: ker ste premehke, in ker visoka voda ju velikokrat spodjeda in podrije.

Kdor na taki zemlji hišo zidati hoče, mora široke in močne podlage ali podzidje iz močniga kamnja napraviti.

Popolnama neprikladna za zidanje sta bernja ali černa zemlja, in nanôs ali naplavína (aufgeschwemmter Grund). Ako se na teh vunder zidati hoče, je treba jih izkopati noter do spodej ležečiga terdnejšiga (zrašeniga) dná.

Naj veči teškoto poslednjič pa delajo:

4. Močvirje, blatovina in šota. Tù je vselej drage podlage treba, ktero le zveden stavitelj napraviti zamore.

Kako se pa zvé, kakšine so tla, na kterih zidati hočemo? To naznanijo in povedó posestniki bližnjih hiš; to pokaže preiskava zemljiša, če se izkopá, ali, kjer to ni mogoče, zemeljski vertavnik (Erdbohrer).

Da bi v postavljeni hiši goba ne rasla, naj se poprej pregleda, če na tistim kraji, kjer zidati hočemo, ni že zidarska goba (po pravim: loška goba, Holzschwamm) se naselila, kar se posebno na tacih mestih navadno primeri, kjer so dolgo časa hlevi stali, ali gnojnice bile, ali na kterih dna je hovje strohnelo. O takih okoljšinah je treba, da se stara podertina poprej odpravi, in nevarna zemlja izkopá in preč spelje.

Ravno tako naj se ne zida na močno pognojeni zemlji; ako se pa tam vunder staviti mora, izkopaj tudi pred nekoliko čevljev globoko, napolni izkopani kraj s suhim prodam, in zidaj le s suhim kamnjem.

Ponovljenje zraka v izbah.

Ponovljenje zraka in njega čistota v človeških prebivališčih ste tako potrebne reči za ohrambo zdravja, da se ne more dosti za to skerbeti. Vsakteri vé, da čisti zvunajni zrak človeka bolj oživí in okrepčá, kakor zaperti sobni zrak v sobah ali izbah, kolikor je mogoče, večkrat ponavljati in očistiti.

To se nar ložej učini, če se okna in vrata odpirajo, s čemur prepih vstane, ki pokvarjeni sobni zrak izpelje.

Nar bolji čas za to je zjutrej, neke ure po sončnim izhodu, ko je sonce megle že bilo pregnalo; za tem popoldne med 2. in 4. uro. Zvečer je zrak že vlažen, in ponoči zavolj merzlih hlapov naravnost škodljiv.

Pozimi, ko so izbe zakurjene, je boljši, vse okna ali vrata zajedno odpreti, ter o kratkim času sobni zrak popolnama ponoviti, kakor dalj časa le eno okno ali ene duri odperte imeti: ker se tako znotrajni zrak vunder zadosti ne ponoví, izba pa se razhladí, med tem ko po pravim načinu novi zrak, od zunej noter pridši, od gorkih stén in drugih delov izbe se precej ogreje, ker leté ob kratkim času ne morejo ravno preveč se ohladiti.

Ogled nove kazenske postave

zoper hudodelstva, pregreške in prestopke.

(Dalje.)

Od krive rabe uredske oblasti (Missbrauch der Amtsgewalt.

Vsakteri deržavni (cesarski) ali občinski (županijski) urednik, ki v uredu (službi), v kterem je zavezan, sebi zaupano oblast, da bi komu, bodi si deržavi, kaki občini ali drugi osebi, škodo storil, kakor koli krivo rabi, doprinese s tako krivo rabo hudodelstvo; naj ga je k temu samopridnost, ali kaka druga strast ali postranska namemba zapeljala.

Za urednika (Beamte) se čisla tisti, kteri ima, bodi si zaprisežen ali ne, po neposrednjem ali posrednjem javnem naročilu dolžnost, opravila vladarstva oskerbovati.

V tacih okolšinah storí to hudodelstvo zlasti:

1. sodnik, deržavni pravdnik ali drug gosposkin, kakor tudi sicer vsak z dolžnostmi zavezan urednik, kteri se da od postavnega spolnovanja dolžnosti svojega ureda odverniti;
2. vsak urednik, kteri v uredskih rečéh, torej tudi notar, ki zapisovaje ali izdajaje notarsko pismo, kaj spričuje kar ni res;
3. kdor sebi zaupano uredsko skrivnost po nevarnem razodene; kdor pismo svoji uredski skerbi izročeno uniči, ali komu proti svoji dolžnosti podá;
4. advokat ali drug zaprisežen opravnik, ki svoji strani na škodo pomaga nasprotniku pravne spise sostavljati ali ga sicer s svetom in djanjem podpíra.

Kazen tega hudodelstva je težka ječa od 1 do 5 let. Po velikosti hudobije in škode se zamore taista tudi na 10 let podaljšati.

Urednik, kteri oskerbovaje pravico (pravosodje), podeljevaje službe, ali razsojevaje javne reči, svoj ured sicer po dolžnosti opravlja, pa za njega opravljanje, dar neposredoma ali posredoma vzame, ali sicer odtod si kak dobiček nakloni, ali obljubiti da; ravno tako, kdor se po le-tem sploh pri oskerbovanji svojih uredskih opravil h kaki pristranosti zapeljati da, naj se kaznuje z ječo med 6 mesci in 1 letom. Tudi mora prejeti dar, ali kolikor je dar vreden, v zalog za uboge tistega kraja vložiti, kjer je hudodelstvo storil.

Kdor z darovi (s podkupljenjem) kakega civilnega in kazenskega sodnika, deržavnega pravdnika ali kjer gré za podeljevanje službe ali razsojo javnih reči, kakoršnega si bodi urednika k pristanosti ali k prelomljenju uredske dolžnosti zapeljati skuša, se zakrivi s hudodelstvom; namen naj meri na njegov lasten, ali na dobiček koga druzega, naj se doseže ali ne.

Kazen tacega zapeljanja je ječa med 6 mesci in enim letom; pri veliki zvijačnosti ali zares storjeni znameniti škodi pa težka ječa od 1 do 5 let. Poverh tega je ponudjeno ali zares dano darílo v zalog ubožnim tistiga kraja vložiti.

(Dalje sledí.)

Potovanje po Laškim.

Spisal M. Verné.

25. *pismo.*

Dragi prijatel!

V Napoli 21. julia 1847.

Ko se v Napolo pride, se človeku zdí, de je na drugi svet prišel. Tù je vse polno ljudí, kónj, kočíj in raznih drugih vozov; — vojaki in duhovni, lacaróni in gospodje, menihi in clo nune — vse se meša, vse se gnjete, vse vpíje in kričí, de se človek v nekterih ulicah, posebno pa v tisti, ki ji Toledo pravijo, skoraj ganiti ne more, in de komaj svojo besedo sliši. Ena cela dolga in široka ulica je polna ognjišč, kjer za lacaróne in druge uboge ljudí kuhajo in cvrejo, de je veselo viditi. Kdor ima le kakšen krajcer, se tù lahko in dober kup nasiti. Po celo uro se nisim naveličal gledati, kako makarone in druge močnate jedí, s siram potresene, brez žlíc ali druge priprave jedó.

Lacaróne pa sim si vse drugač mislil kakor so; sim menil, de so res, kakor jih nekteri popisujejo, vsi vmazani, raztergani in zgol — tatjé; pa ni res. Vse njih premoženje je sicer le srajca in pa platnene hlače do kolén, in neki velik štirivoglat jerbas; vsi hodijo gologlavi in bosi, in raji ležé ko delajo; tode tistim, ki nimajo družine, ni treba veliko delati, ker z nekakimi krajcarji lahko živé. Lacarón tudi za pohištvo veliko ne skerbí, ampak jerbas poleti v senco, pozimi pa prek sončja pod kakšen podstrešek na tla dene, se vznak va-nj zavalí, roke pod glavo križem vtakne, noge pa, ki od kolena čez jerbas molé, na tla nasloni, ter poje ali — spí, dokler ga kdo ne potrebuje in ne kliče. Nekdaj jih je bilo veliko več, in so bili tudi bolj raztergani in vmazani, in kar tatvíno zadene, bolj nevarni, pa Francozi, ali marveč kralj Murat jih je dobro izuril. Otrok ne redé kakor bi se imelo. Nekteri jih do šestiga in sedmiga leta in mende še starejši prav nage, ali k večim v samo srajčico cele dní prek morja laziti in igrati pusté, de so od sonca vsi oparjeni in opečeni in černi ko cigani, desiravno cel dan po vodi brazdajo.

Rokodelci pa pridno delajo; do desete in enajste ure ponoči sim jih vidil delati, desiravno so bili nar daljši dnevi, ko sim tam bil.

Napola je silno veliko mesto in šteje do 500.000 duš. Zato je pa tudi, kakor sim prej rekel, toliko ropotanja in krika, de se dalječ okrog mesta sliši. — Mesto leží neizrekljivo prijetno med morjem in med gríčí, ki ga na severni in zahodni strani obdajajo. Nekdaj, ko je bilo manjši, je bilo obzidano, ker se na iztočni strani blizo cerkve Karmeljske matere božje še nekoliko stariga mestniga ozidja vidi; sčasoma pa je toliko prirastlo, de dalječ čez to ozidje sega.

Verh narvišjiga griča na severni strani je silno terden grad ali tabor, ki mesto strahuje, in ki mu „Sant Ermo“ (sveti Erazèm) pravijo. Razun tega grada so poleg morja še drugi trije tabri, ki mesto proti jugu varjejo.

Na južni strani se vidi dalječ v morji Kapriški otok (Isola di Capri); — na zorni strani mesta pa je lepa, silno rodovitna ravnína z nikdar pokojnim Vezuvjem. Na večerni strani pa oklepa mesto Posilipov hrib.

Mestne ulice so večidel ravne, tode nektere le voske; — hiše so sila visoke in imajo skoraj vse plošnjate strehe. — Cerkvá je mnogo, pa ne tako velicih in lepih kakor v Rimu. Nar lepši je po moji misli nova, še ne davno sozidana cerkev sv. Frančiška de Pavla, ki na velicim tergu, kraljevim dvoru ravno nasproti stojí. V redu in v primerah Agripoviga Panteona v Rimu je sozidana. Na tergu nad cerkvijo in kraljevim dvoram stojite krasni, iz brona vliti podobi Karola III. in Ferdinanda I. na konjih, ki jih je slavni Kanova naredil.

Razun te krasne cerkve sim le malo druzih ogledal, namreč stolno cerkev sv. Januaria, ki je sila velika in ravno tako bogata. V ti cerkvi hranijo truplo sv. Januaria, ki je patron neapolitanskiga kraljestva, in ki Napolitancam vsako leto čudež ponoví, de njegova sosedena krí, ki jo v posebni posodi hranijo, skipí in zavrè, in bolj ko vrè, bolj so Napolitanci veseli, in boljši létine se nadjajo; — potem cerkev sv. Januarčika, ali sv. Januaria ubogih, pri kteri so lepe in prostorne katakombe; — in pa z žlahnim marmorjem silno bogato jezuitarsko cerkev, in še nekoliko druzih. Nobene pa nisim bolj ginjen ogledoval, ko cerkev matere božje Karmeljske, ne zavolj nje bogatíje, tudi ne zavolj zlata in biserov, s kterimi je podoba matere božje okinčana, ampak zavolj zaliga nemškiga mladenča, ki je v ti cerkvi pokopan. Desiravno komaj še le 15 let star se je vender v letu 1267 z veliko serčnostjo v Italio vzdignil, svoje, ki so ga želeli in klicali, in kraljestvo, ki mu je po vsi pravíci šlo, desiravno ga je bil svet Oče Papež drugimu daroval, iz rok vrinjeniga kralja rešit in otet. Nestanovitna sreča ga pa kmalo zapustí; sovražniki ga otepejo; komaj vbeží, in se neki konec pontinskiga močirja skrije; — tode tudi takrat ni manjkalo hudobnih izdajavcov, kakor jih nikoli ne manjka — neki Frangipani ga je izdal. V Napolo so ga peljali, in tù blizo imenovane cerkve na velicim tergu, ki mu zdaj stari terg pravijo, so mu pričo kralja Karola Anžuskiga (Charles d' Anjou) — oj! gerdi spomin! glavo odsekali. Tako je poginil zadnji odraslik slavne Hohenstaufenške hiše, kralj Konradín, z zvestim prijatlam Miroslavam Badenskim. — In še le letos mu je v ti cerkvi Bavarski kraljevič Maksimilian spominek postavil — lepo, krasno izdelano podobo iz beliga marmorja z nemškim in laškim napisam:

»Diess Denkmahl setzt Maximilian
Kronprinz von Baiern dem König
Conradin, dem letzten der Hohenstaufen,
einem Verwandten seines Hauses«.

Stari terg me je spomnil pa tudí na Mazanjela — Masaniello — nekiga mladiga ribiča, ki je bil nekaj časa silno mogočen mož. Ko so se bili namreč Napolitanci v letu 1647 zavolj nekih novih davkov spuntali, je bil Mazanjelo ljudski poglavar, in je ljudí večidel na tem tergu zberal in nagovarjal, in od tod španjolskiga vladarja strašil. Pa prenaglo se je bil prevzel in je revno poginil.

Življenje slavnih Slovanov.

VIII.

Jernej Kopitar,

slavnoznani jezikoznanec slovanski, sin kmetiških starišev, je bil rojen leta 1780, 23. augusta v Repnjah, vasi Vodiške fare na Krajnskem.

Viditi, da sinek ni slabe glavice, in da ga nauk veselí, ga peljejo oče devet let starega pastirčka v belo Ljubljano, kjer se potem tako dobro vêde, da pervo malo šolo v pol leta dokonča, v tretji mali pa je bil že pervi izmed vsih. Tudi v višjih šolah so ga vedno med perve šteli.

Ondaj je živel v Ljubljani za našo domovíno in njene bistroglave sinove posebno vneti in učeni mož baron Žiga Cojz. Učenost mladega Kopitarja mu ni mogla neznana ostati. Vzame ga odraslega za dobro plačo v hišo za učenika svojemu sinovcu. Ko sinovec na Dunaj odide, priderží blagi dobrotnik Kopitarja, kteri mu se je bil s svojo učenostjo neizrečeno prikupil, za svojega tajnika ali oskerbovavca vsih svojih opravil.

Ko bi bili še stariši živeli, bi bil Kopitar, zveršivši osmo šolo, pred kot ne v duhovski stan stopil. Samopridna želja rodovíne pa ga ni mogla k temu pripraviti. Ker se po kmetih pri nas večidel iz samopridnosti taka res močno godí, naj povém kratkočasnico v poduk, ki jo Kopitar popisovaje življenje svoje sam pripoveduje. Kmetiški ljudje se srečne mislijo, če imajo duhovnega v rodu. Dokler živí, ga obirajo, kolikor kdo more, po smerti pa ga podedovajo (poérbajo). Ko se nekega dné menijo, kako svet je duhovni stan, reče Kopitar, dobro vedoč „kam pès taco molí“, nalašč, da si je naj svetejšega izbral — kapucinarskega. „Kako so me — pravi na to razgovarjali! Zakaj? Zato, ker ne smejo kapucinarji premoženja imeti“.

Ker se mu pri Cojzu zdaj še veliko boljše godí kot popred, ostane pri njem po doveršeni osmi šoli še osem let, od leta 1800 do 1808. Med tem se je samotež mnogoverstnih lepih in koristnih naukov učil. Po francosko se je bil nekoliko že v četerti latinski šoli naučil, do dobrega pa v Cojzovi hiši od učenika francoskega jezika. Po laško se je med Cojzovo na pol laško rodovino naučil. Razumel je tudi po angleško. Ker je njegov dobrotnik natoroznanstvo posebno čislal, se je Kopitar s tem marljivo pečal. Posebno veselje je imel do greškega jezika. Po latinsko je znal pisati, da malo kdo tako. Da se je slovanščine lotil, se je tako zgodilo:

Dokler je bil še Kopitar pri baronu Cojzu, je prihajal Cojzovi rodovini slovenščino razkladat Vodnik, ondaj Ljubljanski učenik in naš pervi pesnik, čigar življenje je bilo že v Novícah (v 2. tečaju) popisano.

Leta 1806 pustí vojaški poglavar Bellegarde po odhodu v Kotar (Cattaro) svojo hčer ž njeno učenico vred pri baronu Cojzu. Pa kmalo se Cojzu tožite, da se ne morete z Ljubljanskimi kuharicami méniti, ker naj boljše drugače kot po „krajnsko“ ne umejo. Učenica pristavi še, da je kuharica djala: „Še lepši bi bile gospodični, ako bi znale po „krajnsko“. Prosite ga, da bi vsaj mladi baronici dobrega učenika za krajnski jezik preskerbel“. Cojz pa se tej pomoti ni mogel nasmejati. Kuharica je menda djala: „Še lepši (lepše) bi bilo“ —. Neki oficir, ki pa sam ni dobro po naše znal, jima je bil kuharične besede onako prestavil. — O da bi imel naš jezik pač lastnost ženske, ki bi se ga učile zlepševati; gotovo bi se ga več gospodičenj in gospá po Slovenskem učilo. — Že drugega dné začnè francosko baronico Kopitar svojega maternega jezika učiti. Ker pa nima pripravnih bukev, ji spisuje sam

pravila (regelce) po francosko. Tako naglo sta se učila, da je Francoskinja za dva mesca s krajnskimi pôsli že po naše govorila.

(Konec sledi.)

Slovanski popotnik.

Spisuje Fr. Cegnar.

* Društvo sv. Mohora. V nedeljo 26. septembra je bilo sledeče obravnovano: 1. Je bilo oznanjeno, da se je doslej 520 društvenikov oglasilo. — 2. Je bilo sklenjeno, da se ima cena „Blagomira“, ker je ta knjiga posebno za šolska darila namenjena, od 30 kr. na 20 kr. sr. znižati in tako po bukvarnicah prodajati. — 3. Da se ima neko darilo za najboljšo prostonarodno „zgodovino slovenskega naroda“ razpisati.

* Društvo sv. Mohora je razposlalo tretjo knjigo pod naslovom: „Šola vesela“ dotičnim odborom, jo med družbenike razdelit. Tudi pervi zvezek „duhovnih nagovorov“ bo te dni izdalo.

* Število prebivavcev v Petrogradu znese sedaj 550.000; v letu 1846 jih je bilo še le 478.000; moških je dvakrat toliko kakor ženskih.

* Iz Ruskega je zopet prejel patriarh Rajačič za poškodovane serbske cerkve 793 gold.

* 18. septembra se je v Krakovi kolera in sicer v bolnišnici prikazala.

* V mestu Plocku je znani polski zgodovinopisec Gawarecky za kolero umerl.

* Ruski deržavni svetovavec Peter Köppen je ravno izdal velik narodopisni zemljovid v ruskem jeziku, iz kterega se vidi, da na Ruskem stanuje 38 različnih narodov.

* Češki slovnik za gimnazije in realke je že gotov, pregledan in se bo začel koj natiskovati.

* Gosp. Škroup je v českem jeziku novo pevoigro spisal pod naslovom: Kolumbus.

* Iz Berna se piše, da se bodo ondi od 1. oktobra začele vsako nedeljo igrati české igre.

* Gospod Algöwer pripravlja k tisku trigonometrično knjigo v českem jeziku.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Beligrada 8. sept. Goveja kuga se je nedavno po Hercegovini in nekim delu Bosne zlo razširila in tamošnjim prebivavcem mnogo škode učinila, potem je nekoliko pojenvala in v mestih celò zginila. Poslednji čas pa se je ta bolezen po hercegovaškem kaliduku do Goromda, od Goromda do Čajniča in po bosniškem pašaliku od Binče do Kraljeve gore tako hudo razprosterla in divjati začela, da je mnogim prebivavcem, ki so po 80 glav goved imeli do poslednje glave vse popadalo. Iz tega se zamoremo prepričati, da, kjer se ta bolezen enkrat vseli in vkorenini, jo je teško iztrebiti in da se ne vmiri, dokler ni mnoge škode napravila.

Pa, nujte, veselejšo novico! Po mnogim prizadetji, vbadanji in težavah je osoda našega gledišča sklenjena. Zidanje in vse, kar je z njim sklenjeno, je prevzel g. Steinlechner in upamo, da se bode temeljni kamen pri lepem vremenu z veliko slovesnostjo položil in delo berzo napredovalo, ako nam deževna jesen na pot ne stopi.

Iz Ljubljane. Ta teden smo imeli v Ljubljani dvakrat oginj in sicer v torek in včeraj. V torek popoldne proti štirim se je v gosposkih ulicah unél v kupčijski kleti vinski cvet. Ljudjé so naglo skupej privreli, z gnojem klet zakidali in tako srečno oginj zadušili. Včeraj zjutraj ob eni pa začnè v nekim hlevu v križanskih ulicah goreti, in plamen skoz oknja švigati. Terdno obokan hlev in nagla pomoč sta storila, da ni druziga kot stelja z jasli vred pogorela.

Novičar iz mnogih krajev.

C. k. ministerstvo kmetijstva je ukazalo v vsih deržavnih gojzdih za vojaške barke vgodni les popisati. — — Nove dvajsetice, ki so podobne laškim liram, se že med občinstvam vidijo. — Ministerstvo uka je ukazalo, da naj se pri napravi novih šol gleda, če je šola potrebna ali ne, ki se sicer nima poterditi, če učitelj ne vživa 200 for. letne plače, pomočnik pa 100 forintov. — Komisia, ki se posvetuje o vreditvi plačila vradnikov, je svoje dela končala in deržavnimu svetovavstvu izročila. Nar nižji plača za Dunaj bo, kakor se sliši 500 gold. Za stanovanje bodo dobivali vradniki 15 for. od 100 for. plačila. — Govorí se, da bo austrianska vlada posebniga komisarja na bosniško mejo poslala, da bo skerbel, da se begúni iz Bosne pod streho spravijo. — Šotor, v kterem je njegovo veličanstvo, cesar na vojaškim ležišču pri Budapeštu stanoval, je bil iz guta perche; kupili so ga v Londonu za 600 forintov. — Pripoveduje se, da se bo po najvišjim ukazu nov serbski polk holanov napravil. — Okrog Dunaja in po Ogerskim se je tergatev pričela. Hvalijo se, da bo dovelj dobriga vina. — V planínah Liptavske županije na Ogerskim se je goveja kuga zlo razširila, kjer je dozdej 1350 živinčet zbolelo in 580 se jih zopet ozdravilo. Vender iz te županije se bolezen še nikamor ni zatrosila. — Po vsih časopisih se bere, da je nekdo v Terstu mašino za šivati znajdel, ki dela za 40 krojačev in prav lepo. Malo trenutkov in hlače so popolnama dodelane. — Ker se ni dovolj denarja nabralo za brod „Radecky“ misli dotični odbor znesek deržavi prepustiti za napravo narodniga spominka. — Jukič je že v Rim prišel. V Carigradu ga niso pred sodbo poklicali, ampak imeli so ga le za austrianskiga ogledúha. — Na Francoskim je cesarstvo pred durmi; govorí se celò — za resníco nismo porok — da je francoska vlada papeža naprosila, da bi v Pariz prišel Napoleona za cesarja kronat. — Na Francoskim je znajdba storjena in od ministerstva poterjena: z brodovi pod vodo voziti. To je znajdel dr. Payerne in se zavezal iz Francoskiga na Angleško pod morjem priti, naj se mu zaukaže, od kodar hoče. Ta znajdba bi bila posebno imenitna za morske bitve. — Angličan Brown pripravlja velikansk parobrod, ki bo zares zaslužil gerško imé hydrarchos (gospodovavec vôd). Ta parobrod ima v 48 urah iz Europe v Ameriko priplavati, ko v današnjih dnéh nar hitrejši parobrodi nar manj 10 ali 12 dní potrebujejo, navadne barke pa 8 tednov. — 9. septembra je znani vetroplavec Green svojo petstotno in poslednjo pot v zrakove nastopil, ker zanaprej hoče počivati. — Angličani so se prepričali, da ni mogoče telegrafa čez atlantiško morje v Ameriko napraviti, vendar še niso obupali, ampak mislijo ga iz severniga roba Škocie skoz Islandio do Grönlandie in od tod naprej napraviti. Misliti bi bilo, da bi bilo veliko ložeji ga skoz Sibirio napraviti. — Pri kopanji krog mesta Babilona so našli Angličani veliko moško soho iz zlata; pravijo, da je soha kralja Nabuhodonozora.

Naročnína na Novíce

za zadnje kvatre tega leta, to je, od 1. oktobra do konca decembra, znese 1 fl. za liste po pošti dobivane, v tiskarnici prejemane 45 kr. Tisti, ki Novíce na kvatre naročujejo, so tedaj povabljeni, naročílo ponoviti.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*